

El camí dels perfums

Cristina Caboni

«Lleu i després intens. Càlid, embolcallador...

És el perfum de la vida,
és el perfum de la felicitat.»

edicions

62

CRISTINA CABONI

El camí dels perfums

Traducció de Mercè Ubach

Edicions 62
Barcelona

Títol original: *Il sentiero dei profumi*
Copyright © Cristina Caboni License
agreement made through: Laura Ceccacci Agency

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).
Tots els drets reservats.

Primera edició: març del 2015

© de la traducció: Mercè Ubach Dorca, 2015

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Pedro i Pons 9-11, 08034 Barcelona.
info@grup62.com
grup62.com

Fotocomposició: Víctor Igual
Imprès a Reinbook

DIPÒSIT LEGAL: B. 4.225-2015
ISBN: 978-84-297-7401-6

*A totes les dones de la meva vida:
la meva mare, les meves germanes,
les meves filles, les amigues.
Aquest llibre és per a vosaltres.*

Dime, mujer, dónde escondes tu misterio
mujer agua pesada volumen transparente
más secreta cuanto más te desnudas
cuál es la fuerza de tu esplendor inerme
tu deslumbrante armadura de belleza...

TOMÁS SEGOVIA

*Molsa d'alzina. Intensa, penetrant, ancestral. És el perfum
de la constància i de la força. Foragita la desil·lusió
que afeixuga l'ànima quan la consciència de l'error
es filtra en les certeses il·lusòries. Atenua la nostàlgia
del que podria haver estat i no ha estat.*

Era seca, aquella olor que s'elevava de l'Arno. Tenia gust de farina florida, nauseabunda com la decepció que la rosegava per dins.

L'Elena Rossini es va rodejar el bust amb els braços i va recular. Davant seu, el riu discorria cansat; un estiu eixut, en què la pluja havia fet escasses aparicions, l'havia tornat àrid.

—Ni tan sols hi ha estrelles —va xiuxiuejar per a ella mateixa, després de mirar el cel una estona.

Amb tot, un feix de llum il·luminava de tant en tant la nit càlida de setembre, i feia brillar la superfície cromada dels cadenats de l'amor. Estaven apinyats als ferros del parapet, com els pensaments que se li amuntegaven al cap, els uns sobre els altres.

Va allargar la mà i va fregar amb l'índex un d'aquells objectes que per als enamorats representaven veritables pactes per fer-ne lliurament a l'eternitat, en l'intent de sostroure'ls al desgast dels dies.

En Matteo havia triat un cadenat gros i robust, l'havia tancat davant seu i n'havia tirat la clau al riu. L'Elena recordava encara el gust del petó que li havia fet a continuació, un instant abans de demanar-li que anés a viure amb ell.

Es va enravenar.

Ara era el seu exnòvio... exsoci, ex tantes coses.

Va estrènyer l'abraçada al voltant del bust una mica més,

per foragitar un calfred, i es va posar a caminar. Abans d'allunyar-se definitivament cap a la plaça Michelangelo, va donar una última ullada a la filera d'aquelles esperances d'amor. Ben aviat hi hauria un cademat nou, s'hi jugaria el que fos. Un de nou de trinca, daurat, si coneixia bé el seu exnòvio.

Matteo i Alessia... era així com es deia la nova xef, la dona que ara ocupava el seu lloc. Una dona que durant un temps, estúpidament, l'Elena havia considerat una amiga. Per un moment els va tornar a veure junts, inclinats l'un sobre l'altra, confiant-se el que cap altre ésser humà semblava preparat per entendre.

Havia estat una ximple, es va retreure.

Se n'hauria hagut d'adonar. Però en Matteo semblava el mateix de sempre, amb ella no havia canviat. I això la feia sortir de polleguera. Havia estat injust. No li havia donat cap possibilitat.

Va accelerar el pas, com si volgués deixar enrere l'escena que havia presenciada aquell matí. Però era inútil, perquè no parava de tornar-li al cap, com un fotograma vist en bucle.

L'Elena havia entrat al petit restaurant que portava amb en Matteo. Normalment, a aquella hora ell era a la cuina, organitzant el menú. Amb tot, quan havia obert la porta, s'havia trobat al davant una escena que l'havia paralitzat. A causa del xoc s'havia hagut de recolzar al marc, perquè els genolls havien deixat de sostenir-la.

L'Alessia i en Matteo s'havien posat drets de cop, mirant de tapar-se com van poder.

S'havien observat, tots tres estupefactes, amb el silenci trencat només per la respiració agitada dels dos amants.

L'Elena s'havia quedat sense parla, immòbil, intentant comprendre l'escena que acabava de presenciar. Fins que, a

poc a poc, els pensaments havien pogut obrir-se pas en la confusió de la seva ment.

«Què merda feu?», havia cridat.

Més tard es penediria d'aquella frase idiota, hauria volgut afegir-ne moltes més, haver actuat d'una manera diferent. La resposta era òbvia. L'evidència hauria colpit fins i tot la dona més miop, i ella hi veia perfectament. I tenia una oïda excel·lent.

En Matteo, que d'entrada li havia semblat sorprès, s'havia posat furiós.

Si la sang no se li hagués retirat per complet de les venes i no se li hagués endut tot vestigi de sentit de l'humor, l'Elena hauria rigut d'aquella escena grotesca. Però s'havia quedat allà palplantada, amb els punys estrets i el cor bategant-li furiós contra les costelles, ultratjada, indignada, esperant que ell digués alguna cosa.

En Matteo, però, ni s'havia pres la molèstia de negar-ho. No hi havia hagut cap «amor meu, no és el que sembla». Cap «t'ho puc explicar tot».

«Què hi fas, aquí? Que no havies de ser a Milà?», li havia bordat ell.

La reacció l'havia descol·locat, com si fos ella qui s'hagués de justificar. S'havia trobat malament, per això havia tornat. Però no l'havia avisat.

Estava trasbalsada, no entenia res.

«Com has pogut fer-m'ho, això?».

Una altra frase equivocada.

Silenci, incomoditat, impotència i, finalment, ràbia. Les paraules mai no havien estat el seu fort i, en aquella circumstància, s'havien esfumat. Aleshores havia apartat els ulls d'ell per clavar-los en l'Alessia, com si pogués explicar-li el que era obvi. Hauria volgut pegar-li, trepitjar-la amb totes les seves forces. Que no s'adonava del que acabava de fer?

En Matteo era el seu nòvio des de feia més de dos anys.

Tard o d'hora s'haurien casat. No és que ell l'hi hagués demanat explícitament, però és que potser no vivien junts? Que potser l'Elena no havia invertit gran part dels seus estalvis en aquell maleït restaurant?

I ara, els seus somnis, els seus projectes... Perduts... Tot s'havia acabat!

«No t'ho prenguis així, no val la pena. Són coses que passen...».

Coses que passen?

Havia estat llavors que la seva indignació havia assolit el zenit i, en comptes d'acabar de genolls, destrossada per la traïció, havia sentit com l'envaïa una ràbia feroç que de sobte s'havia incendiat.

Al cap d'un instant, una safata volava per l'aire de dret contra la parella, que havia corregut a refugiar-se darrere la taula. L'estrèpit del metall contra el paviment havia marcat el final de tot l'episodi.

L'Elena s'havia tombat, per allunyar-se de l'home que fins poca estona abans havia cregut que era el seu futur.

Una rialla no gaire lluny d'on era la va arrencar dels seus pensaments, i va deixar aflorar una reflexió agredolça, a penes un record, que li proporcionava, amb tot, un pessic de satisfacció.

A la seva àvia Lucia, en Matteo Ferrari no li havia agraït mai.

Ella, en canvi, l'havia adorat des del primer moment. L'havia complagut, secundat, servit... vet aquí. L'havia servit, també, com pensava que ho havia de fer una bona companya. Res no havia de comprometre la seva relació, havia decidit. Les històries mancades de significat, els lligams sense sentit no feien per a ella, mai no li havien interessat de debò. En Matteo era el que ella necessitava. Volia una família, li

agradaven els nens. I això per a ella era fonamental. També era el motiu pel qual, finalment, l'havia escollit i havia fet de tot per tirar endavant la seva relació, sense queixar-se mai.

I malgrat tot ell l'havia traïda.

Això era el que li dolia més. Tant que s'hi havia compromès, tant que havia arriscat... i el resultat havia estat més que decebedor.

Havia estat un veritable desastre.

Hi havia tanta gent al carrer, aquella nit. El centre històric de Florència se n'anava a dormir de matinada. Les places eren plenes d'artistes, estudiants i turistes que es paraven a xerrar sota la llum dels fanals, o en una cantonada més fosca, més adequada per a coneixences d'una altra mena, molt més íntimes.

L'Elena caminava deixant-se abandonar als records, immersa en les olors familiars del barri de Santa Croce. Coneixia cada petit desnivell d'aquells carrers, cada còdol esmussat per segles de passes. Els perfils de les cases es retallaven davant la seva mirada cansada. Els rètols de les botigues brillaven en la foscor. No semblava que hagués canviat res. Era tan curiosa la sensació de plaer que experimentava en tornar a veure aquells llocs que gairebé es va quedar parada.

Un any, va pensar, feia més d'un any que no tornava a casa de la seva àvia. Després de la seva mort no hi havia tornat a posar els peus.

I, amb tot, durant molt de temps havia estat el seu món. Havia estudiat primària i secundària amb les monges de via della Colonna, a dues passes de casa de les Rossini. Des d'aquelles mateixes finestres havia mirat com jugaven les altres nenes.

No n'hi havia cap que hi entengués, de perfums. Ni tan sols havien vist mai un alambí, ni s'imaginaven que el greix

absorbia les olors. Essència, concret o concentrat, o mescla eren paraules mancades de significat per a elles.

Però totes tenien una mare i un pare.

Al principi les havia ignorat. Però després s'havia trobat envejant el seu món ordenat, desitjant formar-ne part. Volia ser com elles.

Els pares de les seves companyes d'escola sempre van ser molt amables amb ella: regals, invitacions. No hi havia hagut mai cap esdeveniment en el qual no l'haguessin inclòs. A pesar de tot, aquells somriures mai no li havien arribat als ulls. L'Elena els havia sentit vagar damunt seu, ràpids, com els encàrrecs que toca fer. Com els deures complerts i oblidats.

Fins que tot d'una ho havia vist clar.

El regust amarg de la vergonya l'havia fet allunyar fins i tot de les amigues que semblaven no fer cas de l'estranya casa on vivia ni del fet que fos la seva àvia qui assistís als festivals, qui anés a parlar amb els mestres. Hi havia altres nens orfes, naturalment... Però el cas és que ella sí que en tenia, de mare.

Va rebutjar rabiosa aquell record. Feia anys que no hi pensava. Posar-se a plorar... Només li faltava això!

Va empassar-se l'amargura i va accelerar el pas. Ja quasi hi era.

Al seu voltant, les altes parets de pedra dels edificis antics van semblar acollir-la i confortar-la. L'aire tebi s'havia tornat fred, i de l'empedrat s'elevava una sentor acre d'humitat. L'Elena la va inspirar, esperant el moment en què es barrejaria amb la provinent del riu.

L'olor del passat, l'olor de les coses perdudes.

Es va aturar davant d'una porta massissa. Va ficar una vella clau al pany i la va empènyer. Va tancar els ulls només un moment i de seguida es va sentir millor.

Havia tornat.

I, si bé era l'única cosa sensata que podia fer, no acon-

seguia desprendre's del profund sentiment de derrota. Se n'havia anat decidida a canviar de vida, i ara tornava a ser allà, en aquella casa que un dia, plena d'esperança, havia deixat enrere.

Va pujar les escales gairebé corrent, evitant mirar els dos passadissos foscos de la planta baixa que conduïen al que havia estat el laboratori i la botiga de la Lucia Rossini. Es va dirigir al lavabo i, després d'una dutxa ràpida, va canviar els llençols i es va ficar al llit.

Lavanda, bergamota, sàlvia. El seu perfum aletejava per tota la casa; era penetrant, com la solitud que li oprimia el cor. Un instant abans de cedir al cansament li va fer l'efecte que notava una mà amable que li acariciava els cabells.

L'endemà al matí es va despertar molt d'hora, com sempre. Per un moment es va quedar immòbil, amb els ulls clavats al sostre, amb el cor bategant-li a la gola. Havia deixat els finestrans oberts, vet aquí el motiu de tanta llum. El sol inundava el terra i el llit. Però va ser l'olor de la casa el que es va obrir pas en la torpor que encara la vencia.

Es va llevar, perquè no sabia què fer. Va baixar al pis de sota, es va asseure al lloc que sempre havia ocupat, des que era petita. Al cap d'una mica va mirar la taula de fusta brillant i va ser conscient de fins a quin punt era gran. Es va agitar a la cadira, a disgust. Llavors va arribar el silenci. Un silenci dens i opressiu.

—Podria encendre la tele —va mussitar. Però la seva àvia no en tenia, sempre l'havia odiat. I, per ser sincera, a ella tampoc no l'entusiasmava. S'estimava molt més llegir.

Però tots els seus llibres s'havien quedat a casa d'en Mateo.

Un dolor opriment li va esclatar al pit, ben fondo. I ara que tot s'havia esfumat, els seus somnis, els seus projectes, què faria?

Va mirar al seu voltant, esmaperduda.

Coneixia tots i cadascun d'aquells objectes, allà dins tot li era familiar. Estimava aquells objectes vells i estranys. Els plats penjats a la paret, les plàteres de ceràmica esmaltada en les quals la seva àvia posava la pasta; els mobles que sovint, després d'haver fet el ronsa una bona estona, havia hagut d'abrillantar. S'hauria hagut de sentir menys sola, envoltada d'aquelles presències. En canvi, estava com buida, buida i sola.

Es va aixecar i, capcota, va tornar a pujar les escales de dret a la seva habitació. Trucaria a la Monie, li telefonaria i l'hi explicaria tot. Li parlaria d'en Matteo, aquell porc, i de l'Alessia. Una bona parella, a fe. Es va empassar un renec. I després, pensant que, total, estava sola i no escandalitzaria ningú, va començar a desgranar un rosari de paraulotes. Les va dir totes, totes les que sabia. Va engegar baixet i al final, més segura, va acabar cridant. Va continuar xisclant fins que es va sentir ridícula, i llavors ho va deixar estar.

Al cap d'una mica, asseguda al llit, va marcar el número. Amb una mà es va eixugar la cara, rabiosa. No havia de plorar, la Monie se n'adonaria. A la seva amiga no li agradava la gent ploranera, va recordar. Va inspirar un parell de vegades, comptant els trucs.

Quant feia que no parlava amb la Monique? Un mes, va pensar, potser dos. És clar... havia estat massa ocupada amb la gestió del restaurant i les exigències d'en Matteo.

—*Allô?*

—Monie, ets tu?

—Elena? Bonica, com estàs? Saps que justament ara pensava en tu? Com va tot?

No va contestar, va mantenir el mòbil a la mà i va esclatar a plorar.